

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א
בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין
נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת, ובית יעקב "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"
רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

עיר התורה שקרובה אליך

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת יתרו

תורת

שמירת השבת תלוי בביטחון:

בלוחות הראשונות שמות בפרשת יתרו כתוב פרק כ פסוק (ז) זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ: (וז) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלָאכְתָּה: (ט) וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה אֲלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֹתָהּ וּבִנְיָהּ וּבִתָּהּ וְעַבְדְּךָ וּבַתְּחֵמָתָה וְגַרְתְּךָ וְגַרְתְּךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ: (י) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יְהוָה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם וַיָּנֹחַ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ יְהוָה אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֶׁהוּ: ובלוחות השניות בדברים פרק ז פסוק (יב) שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר עָנָה יְהוָה אֲלֹהֶיךָ: (יג) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלָאכְתָּה: (יד) וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה אֹתָהּ וּבִנְיָהּ וּבִתָּהּ וְעַבְדְּךָ וְעַמְּךָ וְזַמְרֶךָ וְכָל בְּהֵמָתְךָ וְגַרְתְּךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ לְמַעַן יָנוּחַ עַבְדְּךָ וְאִמְתְּךָ כַּמִּוֶּה: (טו) וְזָכַרְתָּ כִּי עַבְדְּךָ הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּצֵאֲךָ יְהוָה אֲלֹהֶיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְזָכַרְתָּ וְהִזְרַעְתָּ וְזָכַרְתָּ עַל כֵּן עָנָה יְהוָה אֲלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת:

שאלות

הקשה הגר"א בספר קול אליהו א' יש לדקדק האי קרא דששת ימים תעבוד מאי קמ"ל, וכי מצוה הוא לעבוד בששת ימים והול"ל זכור את יום השבת לא תעשה כל מלאכה וגו' ועיין ברש"י?
ב' גם האי כל דששת ימים, וגם כל דיום השביעי מאי בא לרבות, דהא כל היכא דכתיב כל רבויא היא?
ביאור הגר"א לרמז על מי ששכח:

וכתב הגר"א לתרץ וז"ל אמנם יש לבאר דרמזה לנו התורה הקדושה בזה למה דאיתא בגמרא במסכת שבת (דף ס"ט ע"ב) אמר ר"ה היה מהלך בדרך או במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ימים ומשמר יום אחד, א"ר ובכל יום ויום עושה לו כדי פרנסתו אפילו בההוא יומא שמשמר וכו' ע"ש, וכ"פ הרמב"ם והש"ע, וזהו שאמרה התורה"ק זכור את יום השבת, רצונו לומר שתזכור תמיד אימתי שבת שלא תשכחהו מתי הוא. ואז תרוויח וטוב לך בשני הסוגים בסוג הגוף ובסוג הנפש, בסוג הגוף כי ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך, היינו כל לרביא, לא רק כדי פרנסתך אלא כל מלאכתך המצוי אצלך לעשות, וגם תרוויח במיני הנפש, היינו ויום השביעי שבת וגו' לא תעשה כל מלאכה, ג"כ כל רבויא הוא, אף לא כדי פרנסתך שלא תצטרך לחלל שבת מפני פיקוח נפש ולעשות כדי פרנסה, וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא (עי' תענית ט' ע"א). (קהלת יצחק עה"ת, שער ב"ר פ' ואתחנן):

כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים

עוד מבואר במסכת שבת דף קיח ע"א אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך וגו' לא כאברהם שכתוב בו קום התהלך בארץ לארכה וגו' ולא כיצחק שכתוב בו כי לך ולזרעך אתן את כל הארצות האל אלא כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה:

ויש לשאול מדוע המענג את השבת מקבל נחלה בלי מצרים כיצד קשור הכר לעונג שבת?

ביאור הבא"ח כיון שמוסיף על השבת אין גבולות לשבת:

ובספר בנייהו בן יהוידע על שבת דף קיח ע"א כתב לתרץ על הדבר וז"ל כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים. נראה לי בס"ד מדה כנגד מדה, כי השבת יש לו מצרים ידועים מאתו יתברך, שהוא תחלת שעה א' מן לילה עד סוף שעה י"ב של היום, אך ישראל על ידי תוספות שבת שמקדימין ומאחרין עושין אותו כדבר שאין לו מצרים, כי זו התוספות היא שבת גמור, אך אין לה שיעור ידוע פעם בא בקצרה פעם בא בארוכה, ולזה אמר כל המענג את השבת בתוספות שעושה לו מלפניו ואחריו שאז אין נעשה בו מצרים ידועים, לכך מדה כנגד מדה יזכה לנחלה בלי מצרים:

המך היה מוסר השכל שמזונותיו של אדם קצובים לו:

ונראה עוד לתרץ בהקדם הנאמר בחילול השבת הראשונה בתורה בשמות פרשת בשלח (יז) וַיַּעֲשׂוּ כֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְקְטוּ הַמֶּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט: (יח) וַיִּמְדוּ בְּעֵמֶר וְלֹא הֶעֱדִיף הַמֶּרְבָּה וְהַמִּמְעִיט לֹא הִחְסִיר אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ לֶקֶטוֹ: (יט) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר: (כ) וְלֹא שָׁמְעוּ אֶל מֹשֶׁה וַיֹּתֵרוּ אֲנָשִׁים מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר וַיֵּרָם תּוֹלְעִים וַיִּבְאֹשׁ וַיִּקְצַץ עֲלֵהֶם מֹשֶׁה: (כא) וַיִּלְקְטוּ אֹתוֹ בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר אִישׁ כְּפִי אֶכְלוּ וְחָם הַשֶּׁמֶשׁ וְנָמְסוּ: (כב)

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת, ובית יעקב "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

עיר התורה שקרובה אליך

וְהִי בַיּוֹם הַשְּׁשִׁי לְקִטּוֹ לְחֵם מִשְׁנֵה שְׁנֵי הָעֶמֶר לְאֶחָד וַיִּבְאוּ כָּל נְשִׂאֵי הָעֵדָה וַיִּגִּדּוּ לְמֹשֶׁה: (כג) וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוּא אֲשֶׁר דָּבַר יְדוּד שְׁבִתוֹן שַׁבַּת קִדְשׁ לִידוּד מִחַר אֶת אֲשֶׁר תֹּאפוּ אִפּוֹ וְאֶת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֶת כָּל הָעֵדָף הַנִּיחִו לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד הַבֶּקֶר: (כד) וַיִּנְיחוּ אֹתוֹ עַד הַבֶּקֶר כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה וְלֹא הִבְאִישׁ וְרַמָּה לֹא הִיְתָה בוֹ: (כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכָלְהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבַּת הַיּוֹם לִידוּד הַיּוֹם לֹא תִמְצָאָהּ בַּשָּׂדֶה: (כו) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקֹטְהוּ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת לֹא יִהְיֶה בוֹ: (כז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעֵם לְלֶקֶט וְלֹא מִצָּאוּ:

אחד הנסיגות הקשים לאדם בשמירת השבת הוא עיסוקו לצורכי פרנסתו כיון שהאדם חושב ותולה את פרנסתו בעוצם ידו וריבוי שכרו תלוי בעבודתו, והוא הכישלון הראשון של בני" במדבר בעקבות הדאגה לקיום ולפרנסה יצאו לאסוף את המן בשבת ודווקא אמר להם משה רבנו שמהמן הוכיח להם השי"ת כי פרנסתו קצובה לו מאת השי"ת ולא יועיל מה שירבה לאסוף וגם לא יפסיד מי שהחסיר כי כל אחד מה שאסף בסופו של דבר נהיה לפי כמות של עומר לגולגולת לא יותר ולא פחות כמפורש בתורה, וזה עצמו ההוכחה שהשי"ת מקציב לאדם את פרנסתו ולא יועיל לאדם שיחלל את השבת כי ברור שלא יוסיף דבר.

מדוע כתבה התורה תעשה בצרי:

ולכן המאמין ובוטח בהשי"ת יודע שכאשר מגיע שבת הוא נצרך להפסיק ולהתנתק ממלאכתו כאילו הכל כבר נעשה, וזהו שכתוב בשמות פ"לה (א) וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צִוָּה יְדוּד לַעֲשׂוֹת אֹתָם: (ב) שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קִדְשׁ שַׁבֻּתוֹן לִידוּד כָּל הָעֵשָׂה בוֹ מְלָאכָה יוֹמָת:

וכבר דקדקו המפרשים מדוע כתוב תעשה בצרי כאילו נעשית מאליה ולא בקמץ שהאדם צריך לעשות, אולם להנ"ל מלמדת אותנו התורה כי צריך האדם להגיע לאמונה כזו שיבין שבעצם מלאכתו נעשית ע"י השי"ת וכל מעשיו אינם אלא השתדלות כמו במן ורק עי"ז יכול לשמור את השבת כראוי.

וכן כתב רש"י על שמות פרק כ פסוק ט ועשית כל מלאכתך כשתבא שבת יהא בעיניך כאלו כל מלאכתך עשויה שלא תהרהר אחר מלאכה (מכילתא):

מדוע זוכה לנחלה בלי מצרים:

ובזה יובן מדוע השומר שבת זוכה לנחלה בלי מצרים, כיון שמטבע האדם שגם כאשר נכנס שבת ונאלץ להפסיק מלאכתו אבל את מחשבותיו קשה להפסיק וממשיך בים שבת לתכנן מה לעשות אחרי השבת, אולם המאמין שהכל תלוי בקב"ה ולא במעשה ידיו מתגבר על עצמו ורואה כאילו כל מלאכתו נגמרה ואינו נצרך למחשבות יותר נמצא עושה גבול לא רק למעשיו אלא אפילו למחשבותיו, וכיון שעושה גבולות לכבוד השבת מקבל שכר בלי גבולות, וי"א מצרים היינו מועקות ודאגות שכיון שהסיר מחשבות מליבו הקב"ה מסיר ממנו כל דבר שמיצר ומדאיג את האדם.

מעשה עם אביו של רש"י:

וכבר ידוע את המעשה כיצד זכה אביו של רש"י לבן כזה שיאיר את עיני ישראל בתורתו, בהיות והיה סוחר בדים והיה נוהג ביום שישי לפתוח עסקו עד חצות, ופעם הזדמן לו גוי סוחר גדול שכבר משעות הבוקר היה מודד ובוחר כמויות גדולים של סחורה והדבר נמשך שעות, כאשר מתקרב חצות אמר לקונה להזדרז כי הוא חייב לסגור את החנות אולם הקונה לא התייחס כי היום גדול והנה בהגיע חצות היום הודיע לו כי הוא סוגר את החנות וימשיך איתו את העיסקה ביום ראשון, הקונה לא הסכים והתווכחו אך אביו של רש"י עמד איתן בדעתו הקונה אמר כי אם אינו גומר איתו היום כל הסחורה שהוא בחר ישאיר ויבטל את כל העיסקה למרות שלהכין כמות גדולה כמעט רוב החנות, אך המוכר התעקש לסגור אפילו יפסיד את העיסקה ואכן כך היה, התגלה אליו הנביא אליו ואמר לו כי מעשיו עשו רעש גדול בשמים ולכן הוא מבשרו כי יזכה בזכות זה לבן שיאיר את העולם בתורתו בזכות האמונה וכבוד השבת.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה

מרדכי מלכא